

Tykistönkenraali V. P. Nenonen 70-vuotias

Kirjoittanut kenraaliluutnantti U. Poppius

Tykistönkenraali V. P. Nenosen 70-vuotispäivänä kuluvan vuoden maaliskuun 6:ntena Suomen Sotatieteellinen Seura kunnioitti tykistömme luoja ja kehittäjää sekä hänen suuriarvoista elämäntyötään kutsumalla hänet seuran toiseksi kunniajäseneksi.

Tiede ja Ase pyytää puolestaan vielä näin jäljestäpäin yhtyä onnitelijoihin ja esittää lukijoilleen, tehtävän vastuun elävästi tuntien, eräitä piirteitä kenraali Nenosen, kunnioitetun upseerin ja etevän tiedemiehen, tähänastisesta elämäntyöstä.

Tykistönkenraali Nenonen aloitti sotilasuransa Haminan vanhassa kadettikoulussa, jossa hänen mieleessään jo nuorena kadettina väikkyi tykistömiehen ura. Luontaiset taipumukset lienevät aiheuttaneet hänen viehättymisensä matematiikkaan ja yleensäkin tekniikkaan. Tykistössä palvelen saattoi parhaiten päästä perehtymään niin teoriassa kuin käytännössäkin tekniikan moninaisiin kysymyksiin. Lopullinen valmentautuminen tuleviin tieteellis-teknillisiin tehtäviin tapahtui Michailowin tykistöakatemiassa. Myös palvelus tykistön koesemalla oli omiaan suuntaamaan silloin vielä nuoren tykistöupseerin harrastukset asealan luoviin tehtäviin.

Se pohja, jolle Suomen tykistön luoja rakennustyönsä perusti, oli yleisestikin katsoen aikansa parhaita. Tämä ei kuitenkaan yksin olisi riittänyt pitkälle, suurteoista puhumattakaan. Sellaisiin tarvitaan ennen kaikkea sisäistä kipinää, hengen palavuutta, kurottautumista yhä eteenpäin ja samalla syventymistä teknillisiin yksityiskohtiin. Erikoistuminen on eräs aikamme ilmiöitä. Henkilö, jonka tehtävä perustuu kokonaisuuden huomioonottamiseen, ei yleensä ehdi syventyä yksityiskohtiin. Tästä on tykistönkenraali Nenonen kuitenkin loistava poikkeus. Hän on johtanut tykistöään komentajana, joka samalla korkeimpana auktoriteettina hallitsee laajan tykistö- ja asealan erikoiskysymyksetkin. Hän on pystynyt ratkaisemaan tieteelliset probleemat yhtä hyvin kuin sotilaan moninaiset järjestely- ja koulutustehtävät. Harva on omannut sellaisen yleisnäkemyksen ja samalla yksityiskoh- tien hallinnan kuin kenraali Nenonen.

Tykistömme kehittäminen on vaatinut valtavan määrän niin tieteellistä työtä kuin käytännöllistä johtamistoimintaa. Työ ei tykistönkenraali Nenosen kohdalla ole koskaan ollut tavallista ahertamista. Ei suinkaan. Se on aina ollut syvällisen innostuksen vallassa tapahtunutta määrätietoista työskentelyä, todellisen luovan hengen työtä, tunkeutumista asian ytimeen, moninaisten asioiden perusteellista poh- timista ja kokeilua sekä lopuksi intensiivistä täytäntöönpanoa. Suomen

nykypäivien tykistön jokaisessa kehitysvaiheessa tuntuu ja näkyy suuren johtajansa voimakas ote. Päämäärä on kenraali Nenoselle ollut alusta alkaen selvä: yllättävästi ja voimakkaan tuhoavasti iskevä tykistö.

Ensimmäisen vaiheen tykistömme kehittämisessä vuoden 1918 jälkeen, sitten kun tarpeellinen täydentävä koulutus päällystölle oli annettu, muodosti tykistön toiminnan saattaminen entistä paremmin vastaamaan meikäläisessä peitteisessä maastossa liikkuvan jalkaväen tulituelle asetettavia vaatimuksia. Tulenjohton kehittämisen entistä liikkuvammaksi kävi välttämättömäksi. Tämä aikaansaatiin tehostamalla viestitoiminnan liikkuvuutta ja luomalla yksinkertainen mittausmenetelmä, jonka perusteella tulenjohtaja voi määrittää paikkansa maaliin ja tuliasemaan nähden. Kenraali Nenosen henkilökohtainen panos tässä kehitysvaiheessa oli ratkaisevaa laatua mm. hänen keksimänsä tulenjohtokortin ansiosta. Tämä oli ensimmäinen askel graafisen esitystavan hyväksikäyttöön. Tällä tavoin saatiin niin suunnan kuin etäisyydenkin määrittäminen entisiin analyttisiin menetelmiin verrattuna paljon selvemmäksi ja yksinkertaisemmaksi. Menetelmä tiesi huomattavaa edistysaskelta patterin tulen johtamisessa. Mutta tämä ei vielä riittänyt, kun oli pyrittävä massavaikutukseen.

Useampien tykistöyksikköjen yhtäaikainen saman maalin tulittaminen vaati sellaisen perustan luomista, jonka avulla maalin paikka eri tuliasemien suhteen oli nopeasti ja tarkasti määriteltävissä. Paikan määrittelyn perustaksi kenraali Nenonen valitsi suorakulmaisen koordinaatiston ja työskentelymittakaavaksi 1:20000, mikä graafisen tarkkuuden, selvyuden ja käytön yksinkertaisuuden puolesta osottautui paremmaksi kuin muissa maissa yleisesti käytetty karttamittakaava 1:25000. Tarkkojen Gauss-Krügerin projektioon laadittujen karttojen avulla, joihin koordinaatisto on merkitty, tulenjohtaja voi ohjata useidenkin pattereiden tulen yhtäaikaaisesti samaan maaliin. Yllätyksen aikaansaamiseksi oli vielä tarpeellista korjata kartalta saatu etäisyys ja suunta hakuammuntaa suorittamatta tarkaksi suunnaksi ja ampumamatkaksi. Topografisen matkan korjaus vaati sisä- ja ulkoballististen tekijöiden tarkkaa huomioonottamista. Sään vaikutukset ammuksen lentorataan samoin kuin ruudin palamiseen kätkeytyvät tekijät oli yksityiskohtaisesti selvitettävä.

Tarkka ballistinen valmistelu kehittyi samanaikaisesti niiden toimenpiteiden kanssa, joiden tarkoituksena oli tehdä mahdolliseksi maalin nopea määrittäminen ja useiden tuliyksiköiden yhtäaikainen toiminta samaan maaliin. Tämä työ — suurempien tykistömassojen käytön koulutus — alkoi Perkjärven tykistöleirillä vuosina 1921—1922 kokonaisten rykmenttien kaikkien tykkien yhteisinä kartta-ammuntoina ja jatkui sitten monivaiheisena työskentelynä aina sotiemme alkuun saakka. Jo niin varhain kuin v. 1925 alkoi patteristo hahmottua tuliyksiköksi ja radio tykistön viestivälineeksi.

Moninaisten teknillisten parannusten ja taktillisten kokeilujen kautta kenraali Nenonen kehitti tykistönsä tarkaksi ja varmaksi sekä tulen manöveerauskyvyltään suuret vaatimukset täyttäväksi koneistoksi. Talvisodassa tuotti kaluston ja ammusten puute suurta haittaa, mutta jatkosodassa voitiin selvästi todeta nerokkaan johtajan luomuksen täysin vastaavan odotuksia. Kymmenen, jopa viidentoista patteriston tulikeskitykset eivät olleet harvinaisia. Lukumäärältään vaatimattomana tykistömme oli ulotettava tulitoimintansa mahdollisimman laajalle ja käytettävä koko ampumasektoriaan. Siihen antoivat kenraali Nenosen kehittämät ampumamenetelmät täydet mahdollisuudet.

Tykistönkenraali Nenosen elämäntyötä yleiseltä kannalta tarkasteltaessa on etualalla nähtävissä taitavan, kaukokatseisen ja ennakkoluuloista vapaan organisaattorin ja sotilaan työ. Kun syventyy lähemmin siihen monihaaraiseen toimintayhdistelmään, jonka tuloksena on maalissa esiintyvä tykistön tuli, joutuu yhä enemmän ihmettelemään tämän rakentajan syvää ja monipuolista tietoutta, ajatuksen rikkautta ja selkeyttä sekä käytännöllistä vaistoa niin tykistön johtajana kuin tiedemiehenä ja konstruktöörinäkin. Hän on itse tarttunut työhön puutteiden poistamiseksi, jos ne alat, joita tykistö on tarvinnut kehittääkseen ampumataitoaan ja tulivoimaansa, eivät ole vastanneet tykistön johtajan niille asettamia vaatimuksia. Vain kenraali Nenosen idearikkaus ja lahjakkuus ovat tehneet mahdolliseksi eräiden perustekijöiden vahvistamisen sellaisiksi, että tykistömme on taidossaan voinut kohota kansainvälisestikin arvostellen korkealle tasolle.

Tämän esityksen puitteissa ei ole mahdollista yksityiskohtaisesti

kosketella kaikkia niitä eri aloja, joille tykistönkenraali Nenonen on ulottanut vaikutuksensa. On tyydyttävä vain eräiden pääkohtien esittämiseen.

Matematiikkaan kenraali Nenonen on tuntenut suurta kiinnostusta jo kadettikoulusta lähtien. Eipä siis ihme, että hän on kiinnittänyt aivan erityistä huomiota ballististen probleemoiden selvittelyyn. Hänen johdolla ja hänen henkilökohtaisen panoksensa monesti ratkaisevasti vaikuttaessa tuloksiin on suoritettu monipuolista ballistista tutkimustyötä sekä kehitetty tykistön ampumamenetelmät päteviksi tältä osaltaan.

Kenraali Nenosen ensimmäiset toimenpiteet ballistisella alalla kohdistuivat koeasematoiminnan järjestämiseen ja tätä varten tarpeellisten laitteiden ja välineiden suunnitteluun ja hankintaan. Väsymättä hän seurasi tämän alan kehitystä ja tieteen tarjoamia uusia soveltamismahdollisuuksia, ja hänen ansiotaan oli, että koeasematoiminta saatiin tasolle, joka vastasi ase- ja ampumatekniikan nopeata ja jatkuvaa kehitystä. Tykistöemme ensimmäiset ampumataulukot olivat tavallaan uudenaikaisia, venäläisten ensimmäisessä maailmansodassa menestyksellisesti käyttämiä taulukoita. Nenosta ne eivät silti tyydyttäneet, sillä kaukonäköisenä hän oivalsi heti, että tulevaisuudessa tullessaan asettamaan paljon suurempia vaatimuksia tulen tarkkuuteen ja ammunnan valmisteluun kuin aikaisemmin. Tämän takia hän suunnittelikin uudet, entistä tarkemmat ampumataulukot, joiden perustana oli hänen kehittämänsä uusi ilmanvastuslaki, ja joiden avulla mm. ballististen häiriötekijöiden vaikutus voitiin yksinkertaisella tavalla ottaa huomioon ammuntojen valmistelussa. Täten saavutti tykistön ja raskaiden jv-aseiden tulen valmistelu sellaisen nopeuden ja tarkkuuden, että se herätti yleistä huomiota ulkomaillakin. Syvällisen ballistiikan tuntemuksensa ansiosta kenraali Nenonen on kyennyt antamaan arvokkaita viitteitä tiedemiehille ballististen erikoisprobleemien ratkaisemiseksi.

Myöskin sisäballistisella alalla on kenraali Nenosen panos ollut erittäin ansiokas ja monipuolinen. Eniten tunnettu lienee hänen kehittämänsä painemittari »manometripommi», joka ruutitutkimuksissa on osottautunut korvaamattomaksi, ja jonka antamien tulosten perus-

teella hän kehitti tunnetun menetelmänsä sisäballistisen päätehtävän matemaattiselle ratkaisulle.

Useampien tykistöyksikköjen joustavan tulenkäytön edellytyksenä ovat tarkat kartat. Tällaisten aikaansaamisessa tykistönkenraali Nenosella on edelläkävijän asema. Hänen kehittämänsä ja käytäntöönottamansa ilmakuvakartoitusten menetelmä erikoisrakenteisine kuvauskameroineen ja oikaisumetodeineen vaikutti ratkaisevasti tykistön ampumamenetelmiin. Hänen työnsä tykistön ilmakuvakarttojen valmistamiseksi on saanut tunnustusta ulkopuolella maamme rajojenkin.

Tykistönkenraali Nenosen panos aseteknillisellä alalla on myös ollut merkittävä. Asesuunnittelukunnan päällikkönä toimissaan hän joutui johtamaan monipuolista ja vaativaa tutkimus- ja kehittämistyötä. Kenraali Nenonen ei henkilökohtaisesti ole suorittanut asesuunnittelun alalla samankaltaista yksityiskohtiin menevää suunnittelutyötä kuin ampumatekniikan ja ilmakuvauksen kehittämässä, mutta hänen teknillinen lahjakkuutensa ja asiantuntemuksensa on ollut suurena tukena varsinaisille asekonstruktööreille.

Jo aikaisemmin tykistön tarkastajana ollessaan kenraali Nenonen oli havainnut kranaatinheitin edut jv:n välittömän tulituen aseina. Hänen johdollaan tapahtuikin sitten kranaatinheitin tekniikan kehittäminen.

Voitaneen sanoa, että tieteellis-sotilaallisessa suhteessa laajimman ja tärkeimmän työnsä kenraali Nenonen suoritti ampumamenetelmien kehittäjänä.

Tykistön ilmakuvakartat koordinaatistoinen loivat jo mahdollisuuden suurempien tykistömassojen yhteiskäytölle. Aina ei kuitenkaan tarkkoja karttoja ollut käytettävissä. Näin ollen oli löydettävä myös muita keinoja. Kehittämistyön perustana kenraali Nenonen piti sitä, että etulinjan tulenjohtajan oli saatava nopeasti käyttöönsä usean patteriston yhdistetty tuli. Edelleen oli maalissa aikaansaattava yllätyks, usean patteriston tuli oli voitava keskittää sinne voimakkaana minuutin kestäväksi iskuna ilman edelläkävää pitkäveteistä hakuammuntaa. Jotta tämä onnistuisi, oli maalin paikka saatava tarkalleen määritetyksi samoin kuin tulenjohtopaikat ja tuliasemat. Työskentelyn tuli kaikissa paikoissa tapahtua samassa koordinaatistossa.

Tämän selvän ja yksinkertaisen päämäärän saavuttaminen vaatii kuitenkin useiden erilaatuisten tehtävien suoritusta — ja kaikkien yhtä tarkasti. Näiden osatehtävien ratkaisemiseksi kenraali Nenonen on kehittänyt monia nerokkaan yksinkertaisia ja käytännöllisiä menetelmiä. Niiden toimeenpano on jaettu eri elimille siten, että mahdollisimman varma ja tarkka sekä nopeasti syntyvä yhteistulos on aikaansaataavissa. Erityisesti hän on ottanut huomioon valvonnan merkityksen: kaikki tärkeimmät laskelmat, suunnan määritykset jne. on periaatteessa tapahduttava kahden eri henkilön työnä, jopa usein kahta eri menetelmää käyttäen.

Täsmällisyys ja tarkkuus ajan määrittelyssä ja käytössä oli myös tärkeää. Kenraali Nenosen opettama ja vaatima »kellokulttuuri» on eräs tykistöemme arvokkaita perinteitä.

Ampumamenetelmiään kehittäessään tykistönkenraali Nenosella on ollut perusajatuksena tarkkuuden ja varmuuden saavuttaminen mahdollisimman yksinkertaisin keinoin. Tarkka työ, joka voidaan suorittaa yksinkertaisin menetelmin, on paras tehokkuuden tae. Useita yksityiskohtia Nenonen on joutunut tämän kehittämistyön yhteydessä suunnittelemaan ja kokeilemaan sekä sitten tykistölleen opettamaan.

Kun tarkkaa karttaa ei aina voinut olla käytettävissä, oli se saatava jollakin tavoin korvatuksi. Tämän kenraali Nenonen suoritti sangen loogillisesti ja järjestelmän yhtenäisyyttä silmällä pitäen edelleen graafista esitystapaa käyttäen. Tulenjohtotaso tulenjohtajalla ja patteritaso tulipatterissa muodostavat tavallaan yksinkertaisen, mutta tarkan kartan, jolle sitten tulenjohtopaikat ja patterien tuliasemat merkitään maastossa tapahtuvan mittaustoiminnan perusteella. Kun liikkuvaa tulenjohtoa varten kehitetty mittausmenetelmä ei vastannut lisääntyneitä tarkkuusvaatimuksia, kenraali Nenonen kehitti uuden ja tarkemman nk. suuntakehämurtoviivamittauksen. Tämän avulla on tulenjohtopaikat ja tuliasemat merkittävässä tasolle riittävällä tarkkuudella. Kun tulenjohtaja tämän jälkeen määrittää mm. stereo-estäisyysmittaria käyttäen etäisyyden ja suunnan maaliin, ts. maalin koordinaatit, voidaan eri patteristojen tuli suhteellisen yksinkertaisin keinoin saada yhdistetyksi. Tulen siirtäminen maalista toiseen on myös nopeaa ja varmaa.

Mittaustoiminnan kehittämiseksi kenraali Nenonen kiinnitti erityistä huomiota tarkan perussuunnan saamiseen etäälläkin toisistaan oleville tulyyksiköille. Suunnan määrittämisessä ei pohjoisneulan tarkkuus enää riittänyt. Nenosen kehittämän aurinko- ja tähtimittausten menetelmän avulla on mittaustoiminnan tarkkuus taattu, ja suurtenkin tykistömassojen suuntaaminen haluttuun maaliin käy nopeasti ja varmasti.

Kun kävi ilmeiseksi, että puhelin on vaurioitumiselle kovin herkkä yhteysväline, kenraali Nenonen ryhtyi toimenpiteisiin erityisen tykistön radion aikaansaamiseksi. Hänen aloitteestaan asiantuntiin alulle, ja sitä kehitettiin sitten yhteistoimin viestialan kanssa. Tykistön tarkastajan osuus asian eteenpäin viemisessä oli varsin huomattava.

Ammunnan valmisteluun ja tulenjohtamiseen liittyvien tehtävien jaon eri elimille kenraali Nenonen suoritti — paljon aikaisemmin kuin yleensä muualla — siten, että tulenjohtajan, jonka on seurattava edessä toimivaa jalkaväen johtajaa, tehtävät muodostuivat teknillisessä suhteessa sangen yksinkertaisiksi. Tulenjohtaja oli vapautettava laskutoimituksista tai muuten monimutkaisten menetelmien käytöstä. Hänen oli voitava suorittaa tehtävänsä yksinkertaisin välinein. Näin sen vuoksi, että virhemahdollisuudet ja aikatapitiot muodostuisivat mahdollisimman pieniksi siellä, missä vihollisen vaikutus tuntuu jatkuvasti voimakkaimpana. Edelleen sentähden, että tulenjohtajan tulee voida mahdollisimman suurella määrällä valvoa vihollisen toimintaa. Tulenjohtaja ei saa olla sidottu teknillisiin menetelmiinsä, niin ettei hän ehdi taktillisessa suhteessa seurata tilanteen kehittymistä ja siten todella johtaa tulita: määrittää maalit, valita sopivat tulimuodot, harkita tehtävän suorittamiseen tarpeellinen tykistön määrä ja laatu yms. Lopuksi oli otettava huomioon, että tulenjohtajien valtaosan tullessa reservistä heidän kouluttamismahdollisuutensa olivat suhteellisen rajoitetut.

Tulenjohtomenetelmien yksinkertaistamiseksi suoritettua työtä on erityisesti mainittava kenraali Nenosen kehittämä nk. korjausmuunnin, jonka avulla tulenjohtajan antamat suunnat ja matkat korjaukset, jotka hän saa tähytysviivansa nojalla suorittamiensa havain-

tojen perusteella, voidaan tulipattereissa nopeasti ja varmasti muuntaa ampumasuunnassa suoritettaviksi. Näin tulenjohtaja voi suorittaa tehtävänsä tarvitsematta esim. tietää mitään tuliasemien sijainnista.

Kaikki tulipatterin suuntaamiseen tarvittavat laskelmat suoritetaan siellä, missä ne sotaolosuhteet huomioon ottaen parhaiten voidaan tehdä, ts. tuliasemissa. Tarkkaa ballistista valmistelua varten tarpeelliset laskut tapahtuvat myös tuliasemissa, ja ne suoritetaan käyttäen graafisia ampumataulukoita ja muutenkin graafista esitystä hyväksikäyttäen. Yleensäkin kaikkien eri elinten toimintaa varten on käytettävissä selvät ja havainnolliset taulukot, joiden käytön koulutus voi tapahtua suhteellisen lyhyessä ajassa. Kaikki edellä esitetty tähtää varmuuden saavuttamiseen ja siihen, että vain yksinkertainen on kenttäolosuhteissa parasta. Tykistönkenraali Nenosen toimintaperiaatteisiin on aina kuulunut pääasioiden erottaminen sivuseikoista. Tämän hän on onnistuneesti toteuttanut tykistön ampumamenetelmiä kehittäessään.

Tykistön ase on ammus. Tykistö ei opi asettaan käyttämään muuten kuin harjoittelemalla ampumista. Tämän kenraali Nenonen tajusi jo heti alkuun. Ja lisäksi vielä sen, että ilman perusteellista yhtenäistä koulutusta eivät tykistöjoukot pysty saamaan patteriston, puhumattakaan tykistöryhmän toimintaa sujumaan. Kenttätykistön tärkeimmän koulutusvaiheen muodostavatkin ampumaleirit, joilla ei ainoastaan suoriteta määrättyjä ampumaharjoituksia, vaan joiden aikana tykistön johtajalla on mahdollisuus kokeilla ja kehittää uusia menetelmiä sekä opettaa ne joukoilleen. Perkjärven tykistöleirin avulla on ollut mahdollista saada kasvatetuksi yhtenäinen ja johtajansa tahdon mukaiseen käyntiin tahditettu koneisto. Tämä totuus on hyvä muistaa edelleenkin. Sitä on vähitellen alettu ymmärtää muuallakin.

Päällystön kouluttamisessa on tärkeä sijansa ollut tykistön ampu- makursseilla ja sittemmin Tykistöskoululla, jonka kenraali Nenonen tarkoitti toimimaan paitsi aselajin opinahjona myös tykistön tarkastajan tutkimus- ja kokeilulaitoksena.

Paitsi kenttätykistöä on kenraali Nenonen luonut perustan myös ilmatorjuntatykistöllemme, jonka toiminta hänen johdollaan alkoi v. 1930.

Samalla perusteellisuudella, taidolla ja innostuksella, jolla tykistön tarkastaja johti ja kehitti kenttätykistöä, hän sen ohella antautui it-tykistön ampumamenetelmien ja toiminnan kehittämiseen. Vaikkakin ilmatorjunta myöhemmin liitettiin ilmavoimiin, niin kenraali Nenosen teknillisessä suhteessa suorittama valvonta ja ohjaus on ratkaisevasti vaikuttanut it.-aseemme kehitykseen.

Tykistönkenraali Nenonen on ollut tykistömme johdossa miltei yhtäjaksoisesti vuodesta 1920 vuoteen 1947. Lyhyinä väliaikoina on hän toiminut eräissä muissa vastuunalaisissa tehtävissä. Niinpä hän on ollut puolustusministerinä vv. 1923—24, va. sotaväen päällikkönä vv. 1924—25 ja Sotakorkeakoulun johtajana v. 1924. Sotakorkeakoulun ensimmäisenä johtajana kenraali Nenonen on luonut eräitä tärkeitä perusteita korkeammalle sotilasopetukselle. Hänen puheensa sotakorkeakoulun avajaistilaisuudessa sisälsi sotilaskoulutuksellemme tähdellisiä osviittoja samoin kuin siitä samalla ilmeni hänen omakohdattaiset toimintaperiaatteensa. Silloinen kenraalimajuri Nenonen nimitäin korosti opetuksen ohjenuorana käytettäväksi neljää periaatetta, joita meillä tulee kehittää: voimien keskitystä, yllätystä, menetelmien yksinkertaisuutta ja aktiivista henkeä.

Osoituksena tykistönkenraali Nenosen nauttimasta yleisestä arvonnosta on hänen jäsenyytensä Suomen tiedeakatemiassa, Helsingin yliopiston kunniatohtorin arvo ja Ruotsin Kungl. Krigsvetenskapsakademien jäsenyys sekä Suomen Upseeriliiton, Suomen Sotatieteellisen Seuran, Rannikkotykistöupseeriyhdistyksen, Suomen Fotogrammetrisen seuran ja Ruotsin Artilleriklubbin kunniajäsenyys.

Henkilötietoja osottavissa kaavakkeissa on sarake harrastusten merkitsemistä varten. Tämän sarakkeen täyttäminen tykistönkenraali Nenosen kohdalla tuntuu hyvin selvältä ja yksinkertaiselta, siihen sopinee parhaiten merkintä: tykistö. Tykistö on ollut lähtökohta ja määrän pää sekä kaikkea sitä, mitä näiden välille mahtuu. Matematiikka, tähtitiede, optiikka, fotogrammetria, fysiikka yms. — kaikki nämä harrastukset ovat palvelleet yhtä ja samaa — tykistöä. Harvinaisen ehjän ja hedelmällisen luomistyön täyttämä on kenraali Nenosen elämäntaival. Suuret lahjat on viimeistä piirtoa myöten asetettu isänmaan palvelukseen.

Tykistönkenraali Nenonen on aina ollut suuri totuuden etsijä ja myös sen tinkimätön vaattija. Hänessä olemme oppineet tuntemaan elävästi vastuunsa tuntevan johtajan. Tinkimätön vastuuntunto ja totuudellisuus ovat olleet hänen elämänohjeenaan.

Ehjä ja täydellinen uhrautuminen sen hyväksi, minkä katsoo oikeaksi ja tarpeelliseksi, on luonnehtinut kenraali Nenosen työtä ja toimintaa. Meillä on edessämme voimaihminen, jolle päämäärä on näkynyt selkeänä ja kirkkaana, joka on raivannut itselleen ja tykistölehen tien läpi vaivan ja vastuksen, joka henkensä kantamana on nähnyt kauemmaksi ja selkeämmin kuin muut.

Suomen nuorella armeijalla on ollut tykistönkenraali Nenosessa esikuva ei ainoastaan tietäjänä ja taitajana, vaan myös syvälle luotavana ihmisenä ja tosi sotilaana. Elävään tunteeseen upseerin vaativasta asemasta on yhtynyt henkilökohtainen vaatimattomuus, joka ei koskaan etsi omaansa. Upseerin auktoriteettia ei kenraali Nenonen oie ylläpitänyt ulkonaisilla eleillä, vaan se on rakentunut sisäisiin arvoihin, joiden varassa se aina on ollut ehdoton.

Ystävällisyydellään ja valmiina ottamaan varteen toistenkin mielipiteet ja heidän huolensa kenraali Nenonen on voittanut puolelleen erityisesti tykistömiesten sydämet, niin tavallisen tykkimiehen kuin päällystöön kuuluvan.

Hänen esimerkkinsä innoittamana ja hänen kaukokatseisen johtonsa alaisena hänen lähimmät miehensä ja koko tykistö on vuosien kuluessa suorittanut työn, joka määrätietoisuudessa, toimeenpanon loogillisuudessa ja nopeudessa sekä lopputuloksen pätevyudessa hakee vertaistaan.

Taistelija ja edelläkävijä ei voi välttää vastustusta eikä ristiriitojakaan. Toiminnan keskittämiskaatus johti aikanaan, tykistön organisaation ja ampumatoiminnan tultua kehitetyksi ja hiotuksi, loogillisena seuraamuksena myös materiaalikysymyksen keskittämiskaatusmykseen. Mutta tähän ei oltu vielä kypsiä. Syntyi asesuunnittelukunta; materiaalisen pohjan luomiseen tuli keskitystä, mutta taisteluvälinealaa ei rauhan aikana keskitetty.

Koitti kuitenkin aika, jolloin kaksi tinkimättömän kokonaisuuden miestä kohtasi toisensa olosuhteissa, joissa oli tehtävä nopeat ja laa-

jakantoiset sotilaan päätökset. Talvisodan päätyttyä uskoi ylipäällikkö koko tykistön sekä taisteluvälinealan johdon kenraali Nenosen käsiin.

Keskityksen viimeinen vaihe oli saavutettu, mutta siihen vaadittiin sodan raskaat kokemukset, ennen kuin asia selvisi. Edelläkävijän näkemys vastuun jakamattomuudesta tuli silloin toteutetuksi.

Uusi sota ei tykistöllisessä suhteessa tuonut esille mitään oleellisesti uutta. Suomen tykistö täytti hyvin tehtävänsä ja palasi taistelusta hengeltään ja olemukseltaan muuttumattomana, teknillisesti lyömättömänä. Tämä on parhain osoitus tykistön johtajan työn laadusta ja kapasiteetista. Hänen elämänsä kaaren inhimillisesti katsoen korkein kohta on näin loistanut ankaran taistelun kirkastamana. —

Juhlapäivänään tykistönkenraali Nenonen joutui monien kunnianosoitusten kohteeksi. Monet olivat myös ne, jotka kukkalähetyksin ja sähköin tahtoivat esittää onnentoivotuksensa ja tuoda ilmi kunnioituksensa suurelle sotilaille, etevälle tiedemiehelle ja jalolle ihmiselle.

Valtiovallan tervehdyksen ja onnittelet esitti puolustusministeri Skog; tykistön onnittelet ja syvästi tunteman kiitollisuuden ja kunnioituksen tykistömme perustajaa ja kehittäjää kohtaan esitti tykistön tarkastajan johtama lähetystö. Edelleen lähetystöjensä välityksellä esittivät onnitteletnsä Pääesikunta, eri upseeri- ja aliupseerijärjestöt, Helsingin Yliopisto ja muut korkeakoulut, Suomalainen Tiedekatemia, useat tieteelliset seurat jne.

Ruotsin Kungliga Krigsvetenskapsakademin onnittelet esitti kenraalimajuri N. Sjöberg luovuttaen samalla kenraali Nenoselle akatemian myöntämän suuren kultamitalin; kunnianosoitus, joka aikaisemmin vain kerran (1840-luvulla) on tullut yksityisen henkilön osaksi. Kenraalimajuri Sjöberg välitti myös Ruotsin tykistön onnittelet ja esitti kenraali Nenoselle kutsun Ruotsin tykistöupseerien Artilleri-klubbin kunniajäseneksi.

Suomen Kenttätykistön Säätiö, joka yhdessä eri upseeriyhteisöjemme kanssa järjesti juhlapäivälliset, luovutti juhlan kunniavieraalle kenttätykistön vastalähetetyn kultaisen ansiopaketin. Lisäksi säätiö pyysi luvan saada lyöttää 70-vuotispäivän kunniaksi tykistönkenraali V. P. Nenosen muistorahan.

Tykistönkenraali V. P. Nenosen 70-vuotispäivänä voitiin todeta hänen suorittaneen vaativan ja vastuunalaisen upseerintehtävänsä tavalla, josta isänmaa saa olla suuresti kiitollinen. Hänen työnsä tunnetaan ammattipiireissä laajalti yli maamme rajojenkin, ja häntä kunnioitetaan eräänä aikamme etevimpänä tykistön kehittäjänä ja johtajana.

Kenraali Nenonen on lausunut: »Usko tehtävän mahdollisuuteen ja voimakas tahdon panos sen toteuttamisessa ovat ne, jotka aikaansaavat pätevän tuloksen.» Tämän ajatuksen on hän itse loistavasti toteuttanut.